

כִּי תֵשָׂא שַׁבַּת פָּרָה

בעלון זה נעסוק בתוכן שיעור מס' 724 במדרשת "ברינה יקצור", מיסודו של מו"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל השיעור נמסר ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, השבוע יתקיים השיעור ביום ד' בשעה 19:00. השיעור מועבר גם בזום, מספר הפגישה: 977999777, סיסמת כניסה: 777.

עלון מס' 613 שנה י"ג העלון מוקדש לע"נ מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף ט"ו אדר תשפ"ג

כִּי תֵשָׂא - תוכן ענייני הפרשה

999 פ' 1899

- א. מניין ישראל ע"י מטבעות "כֶּסֶף הַכֶּפְרִים" (ולא ע"י ספירת בני ישראל).
- ב. מִצְוֹת תְּרוּמַת מַחְצִית הַשֶּׁקֶל (ל).
- ג. מִצְוֹת עֲשֵׂת הַכִּיּוֹר וְכִנּוּ וְרַחֲצַת הַכַּהֲנִים אֶת יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם לִפְנֵי הָעֲבוּדָה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ (ל, יז-כא).
- ד. מִצְוֹת הַכֶּנֶת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְקִטְרוֹת הַסַּמִּים, וְאִיסוּר לִזְרִים לַעֲשׂוֹת כַּמִּתְכוּנָתָם (ל, כב-לח).
- ה. מִינוּיָם שֶׁל בְּצַלָּאֵל וְאַהֲלִיאֵב לַעֲשִׂיית מִלֵּאכַת הַמִּשְׁכָּן וְכִלְיוֹ.
- ו. אֲזַהְרָה מִיּוֹחֲדַת עַל קְדוּשַׁת הַשַּׁבַּת (לא, יב-יח).
- ז. מַעֲשֵׂה הָעֵגֶל (לב, א-ו).
- ח. מִשֶּׁה יוֹרֵד מִן הָהָר וְשׁוֹבֵר אֶת הַלְּחוֹת, הָעוֹשֵׁה לְעוֹבְדֵי הָעֵגֶל (מִיֵּתָה בְּחָרֵב, וּבִיַּד שָׁמַיִם וּבִשְׂתִיית הַמַּיִם) (לב, טו-לח).
- ט. מִשֶּׁה עוֹלָה לְהָר סִינַי בַּפֶּעַם הַשְּׁנִיָּה, שֶׁם הוּא מִתְפַּלֵּל וּמִבְקֵשׁ אֶת סְלִיחַת ה' עַל חַטָּאת הָעֵגֶל (לג, א-כג).
- י. מִשֶּׁה עוֹלָה לְהָר סִינַי בַּפֶּעַם הַשְּׁלִישִׁית. הַגִּילּוּי שֶׁל י"ג מִיָּדוֹת שֶׁל רַחֲמִים וְהַסְּלִיחָה עַל חַטָּאת הָעֵגֶל (בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים).
- יא. הַבְּרִית עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וּמִצְוֹת זִהִירוֹת מֵהַגּוֹיִים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, שְׁמִירַת שַׁבַּת וּמוֹעֲדִים, מִצְוֹת בְּכוֹר אָדָם וּבְכוֹר בַּהֵמָה, וְאִיסוּר בִּשְׂרֵי בַחֲלָב.
- יב. לְאַחַר רִדְתּוֹ מִן הָהָר "קָרַן עוֹר פְּנֵי מִשֶּׁה", וְלֵאחֵר שֶׁהִיא מִלְמַד אֶת יִשְׂרָאֵל תּוֹרַת ה', שֶׁם מִסּוּהָ עַל פְּנֵיו.

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תֵשָׁבֵת בְּחָרִישׁ וּבִקְצִיר תֵשָׁבֵת" (לד, כא) – הַדִּיּוּר בַּשַּׁבַּת כִּיצַד?

מכאן רמז להלכה פסוקה המובאת בשולחן ערוך (אר"ח שז, א) בזה הלשון: "וְדָבַר דָּבָר - שְׁלֵא יֵהָא דְבוּרְךָ שֶׁל שַׁבַּת כְּדְבוּרְךָ שֶׁל חוּל, הַלֵּכְךָ אִסוּר לומר 'דבר פלוני אעשה למחר'... ואפילו בשיחת דברים בטלים אסור להרבות", ונמצא שיש דיבורים שאסור לדבר כלל, ויש דיבורים שצריך למעט בהם.

זה שאמר הכתוב: "וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תֵשָׁבֵת", וכיצד תשבות? "בְּחָרִישׁ" - יש דיבורים שעליך להחריש ולא לדבר בהם כלל, וּבִקְצִיר" - ויש דיבורים שעליך לקצר בהם... [נועם מגדים]

נאמר בנביא (ישעיהו נח, יג): "אִם תִּשָּׁבֵת מִשַּׁבַּת רָגְלְךָ עֲשׂוֹת חֶפְצְךָ בַּיּוֹם קִדְשִׁי וְקִרְאתָ לְשַׁבַּת עֲנֵג לְקָדוֹשׁ ה' מְכַבֵּד וְכַבְּדוֹ מְעֲשׂוֹת דְרָקִיךָ מִמִּצּוֹא חֶפְצְךָ וְדָבַר דָּבָר". דרשו חז"ל: שלא יהא דבור בשבת כדיבורך בחול. אדם צריך לשמור על הפה שלו ולא לדבר דיבורי חול, כמו שהעולם נברא בדיבור בשישה ימים וביום השביעי שבת הקב"ה מלדבר, כך גם אנו מצווים לשבות מדיבורי חול. זוהי העדות החזקה ביותר על כך שה' יתברך ברא את העולם! "חיים ומוות ביד הלשון" - כיצד מוות? לצערנו יש מסלול עוקף שבת, או יותר נכון, עוקף שולחן ערוך: "האגרטל הזה עלה ארבע מאות תפוחים ירוקים" - הכוונה לדולרים. יש שאומרים: "לא קשור לשבת"... ואז מרשים לעצמם לומר את כל דיבורי החול שהם רוצים לדבר. פעם אחת שאל יהודי בבית הכנסת את חברו בשבת: "לא קשור לשבת. ראיתי שהאוטו שלך עומד למכירה". ענה לו: "לא קשור לשבת, נכון!" "לא קשור לשבת, בכמה?" "לא קשור לשבת, בשישים אלף", "לא קשור לשבת, אני אחשוב על זה". למחרת הם נפגשים בבית הכנסת עם הטלית. אומר היהודי לחברו: "לא קשור לשבת, אני רוצה את המכונית". ענה לו: "לא קשור לשבת, כבר לא אקטואל"...

כשאדם שובת מדיבור חול בשבת - הוא שותף במעשה הבריאה! הוא מדבר דברי תורה על השולחן, הוא שר זמירות, הוא זוכה לסם החיים, אותם החיים שביד הלשון. [ע"פ אפיריון שלמה]

פרשתנו עוסקת בחטא העגל, ובהמשך בניית המשכן כחלק מפרשיות תרומה, תצוה, ויקהל ופקודי.

כמו כן, בפרשתנו נכללו כמה ציונים והלכות השייכים לבניית המשכן והעבודה בו. וכבר כתב רבנו האלשיך הקדוש על הפסוק: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם" - בתוכו לא נאמר, אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל. ויסוד לדבריו מצאנו בזהר הקדוש (תקוני זהר בהקדמה יג, א) - תיקונא דגופא כתיקונא דמשכנא - מבנהו וצביונו הרוחני של היהודי כתבנית ודוגמת המשכן.

ומבניין המשכן צורתו ותבניתו ואופן העבודה בו - שכל אלו הביאו להשראת השכינה בתוכו - נכיר ונלמד את דרך עבודתנו, לטהר ולקדש את עצמינו, ולהכשיר אותנו להיות ראויים ל"וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם".

המצווה הראשונה בפרשה זו, היא מצוות נתינת מחצית השקל למנות את עם ישראל, ומהם נעשו האדנים - הבסיס והמעמיד למשכן. ובזה נצטוונו "הַעֲשִׂיר לֹא יִרְבֶּה וְהַדֵּל לֹא יִמְעִיט מִמִּחְצִית הַשֶּׁקֶל", כל אחד מישראל נתן מחצית בלבד לא יותר ולא פחות. והטעם בהוראה זו - ביארו ב'דעת זקנים' - שלא יוכל העשיר לומר חלקי גדול במקדש יותר ממך, לכן כולן שווים בו. ועל דרך זה יש לפרש שלכך ציוותה תורה לתת מחצית דוקא ולא מטבע שלם, להסיר מלב האדם רגש של גאווה והתנשאות, שירגיש תמיד שהוא חצוי ונעדר השלימות. וכמאמר הכתוב "לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְּכָה אֶל־הֵימָּה לֹא תִבְזֶה", ורחמנא ליבא בעי (הקב"ה מבקש את הלב), שיהיה חצוי ושובר נכנע בפניו ואינו מתגאה.

עוד פירשו המפרשים שהמחצית באה להורות וללמד, שכל יחיד ויחיד בפני עצמו הוא חצוי וחסר השלימות, ורק בהתחבר לרעהו להתקשר אל הכלל אז ישיג את מעלת השלימות. שלימות היהודי באה רק ע"י אחדותו, ובזה מעלת כלל ישראל וייחודם ע"פ כל האומות שהם אחד ממש. ושני עניינים אלו - ההכנעה והאחדות - תלויים זה בזה. שלא יתכן אחדות וקשר בן אדם לחברו אם נגוע הוא במידת הגאווה. שהגאה בונה במה לעצמו ולעולם ימצא את מעלתו ע"פ חברו ויבליט אותה, וכיצד יתחבר ויתקשר לאחר הנגרע בערכו ממנו לפי הבנתו, ופשוט. וכשם שההכנעה והשפלות, והאחדות שבאה בעקבותם היוו את הכח המעמיד למשכן - מהם עשו את האדנים בסיס אהל מועד. כך במשכן הפרטי של כל יהודי ויהודי, יסודותיו הם ההרחקה ממידת הגאווה שהיא היפך השראת השכינה.

שהרי על הגאה אומר ה' יתברך אין אני יכולים לדור בכפיפה אחת (סוטה ה). ועל העניו והשפל נאמר: "מְרוֹם יִקְדוֹשׁ אֲשַׁכֵּחַ וְאֵת דָּכָא וְשַׁפֵּל רוּחַ" (ישעיה נז, טו).

והאחדות וסגולת הכלל היא גם תנאי להשראת השכינה, שאין השכינה שורה פחות מעשרה. ואף ה' יתברך לא ירד על הר סיני רק לאחר שנתקיים בעם ישראל "וַיִּחַן שָׁם יִשְׂרָאֵל וַיִּגְדֵּהוּ" - כאיש אחד בלב אחד.

שבת זו השלישית שב'ארבע פרשיות', היא פרשת פרה, שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החדש (אין מפקינן בין שתי פרשיות אלה). והיא רצון שיקויים בנו דברי הנביא יחזקאל (לו, כה): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטַהַרְתֶּם מִכָּל טְמֵאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם".

מאת אלה

אחים יקרים: קחו עמכם סגולה זו שאינה עולה כסף, ואין צריכים לטרוח רבות עבורה או לנסוע עד קצה העולם בשבילה. יכול כל אדם בעת שנמצא ממילא בבית הכנסת ג' פעמים ביום, לצעוק בכל הכח והכוונה "אמן יהא שמיה רבא", ולהביא אושר ועושר עליו ועל כל בני ישראל. באמירת "אמן יהא שמיה רבא" בכוונה, הוא מונע פיגועים, אסונות, מיתות משונות, מחלות, טרגדיות, צער ושכול וכאב ממנו, מבני ביתו ומכל עם ישראל. יש לנו נשק אדיר בידנו בואו וננצלו כראוי! ... [ע"פ 'פנינים']

"וַיֹּאמֶר אֲנִי אֶעֱבִיר כָּל טוֹבִי עַל פְּנִיךָ וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ, וַחֲנַתִּי אֶת אֲשֶׁר אֲחֹן וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר אֲרַחֵם" (לג, יט) - להעביר על המידות

כתב החיד"א ("עבודת הקודש" - מורה באצבע סי' א' אות ו'): "ישתדל להעביר על מידותיו, כי זה כל האדם. וישים אל ליבו כי הרבה לחטוא וכמה פעמים ואלפים עשה נגד רצונו יתברך, והכל עליו לתקן ומידו יבוקש, ומה יספיק לעשות סיגופים, או מה כוחו לקבל יסורין. וזאת העצה מרבנו הרמ"ק - משה קורדובירו זצ"ל פינת יקרות להעביר על מידותיו, ובזה מתכפרין פשעיו וטוב לו יותר מן הסיגופים ותעניות... וזו היא מרגלית שאין להעריך, סמא דכולא ואריך".

סיפר לי אברך סיפור שסיפר לו בעל המעשה בעצמו: היה זה באמצע העבודה, לפתע הרגיש כאב חד בעין הימנית. הוא פנה לקופת חולים ומשם הפנו אותו לרופא עיניים. הרופא בדק אותו והפנה אותו בדחיפות לבית החולים "בלינסון" לצילום 'סי טי' (C.T). כאשר הגיעו התוצאות בישר לו הרופא בכאב ואף הראה לו את הצילום של העין בו נראה שהרשתית של העין סדוקה לגמרי והעין בסכנת עיוורון רח"ל, ולכן הוא זקוק לניתוח דחוף! זה נפל עליו כרעם ביום בהיר! הוא שב לביתו והחל לפשפש במעשי... יש לו שכן בבניין שהוא מסוכסך איתו שנים רבות על חריגה בבניה, ואש המחלוקת בוערת שם ללא הפוגה... הוא החליט שהוא מוותר לגמרי על כל התביעות ומהיום והלאה הסיפור הזה כאילו לא היה מעולם. לפני הניתוח בעין עשו הרופאים צילום נוסף והלא יאומן קרה - עין בריאה לחלוטין ואין שום זכר לסדקים. הוא אף אמר לאותו אברך: "תבוא אלי הביתה, אראה לך את שני הצילומים ואתה לא תאמין למראה עיניך"... זהו כוחה של העברה על המידות!

נוהג היה מרן ראש הישיבה הגר"ל שטיינמן זצ"ל לומר בכל הזדמנות: "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי משהו שהפסיד מיותר".

"נִצַּר חֶסֶד לְאֲלֹפִים נְשֵׂא עֵז וּפֶשַׁע וַחֲטָאָה וַיִּנְקָה לֹא יִנְקָה..." (לד, ז)

כתב ה"בן איש חי" ("חיים ושלוה" על תהלים): "אֲשַׁכִּילְךָ וְאוֹרְךָ בְּדָרְךָ זֶה תִּלְךָ אֵינְעִצָה עֲלֶיךָ עֵינִי" (תהלים לב, ח). "זו" בגימטריה שלוש עשרה, "בְּדָרְךָ זֶה תִּלְךָ" - בשלוש עשרה מידותיו של הקב"ה, כמו שאמרנו: מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום (שבת קל"ג:).

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַפְקֻדֵיהֶם וַנִּתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נַפְשׁוֹ בַּפְּקֹד אֲתֶם וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם נֶגֶף בַּפְּקֹד אֲתֶם" (ל, יב)

במעלת אמירת "אמן יהא שמיה רבא"

אמר הגה"ק רבי יחזקאל טויסיג ממטרסדורף ז"ע - רמז נאה יש כאן לסגולה הנפלאה שנתן לנו הקב"ה לביטול וסילוק כל הדינים והגזרות הקשים מעל האדם ע"י עניית "אמן יהא שמיה רבא" בכל הכח והכוונה! שהנה אמרו חז"ל (שבת קיט:): "אמר רבי יהושע בן לוי כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו". ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן: "אפילו יש בו שמץ של עבודת אלילים, מוחלין לו". וגירסת הרא"ש והטור: קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה! ומסביר רש"י: "בכל כוחו" - בכל כוונתו.

והתוספות מביא שם בשם הפסיקתא "בכל כוחו" - בקול רם, וזה לשונו: "כשישראל נכנסין לבתי כנסיות ואומרים אמן יהא שמיה רבא בקול רם - מבטלין גזרות קשות!". ובשולחן ערוך (אורח חיים נו) פסק כשני הפירושים, שכתב: "יש לכוון בעניית הקדיש ולענות אותו בקול רם".

והטור כתב: "ועונין הציבור בכוונה שלמה". ו"המשנה ברורה" כתב: בכל כוונתו ובכל איבריו דהיינו שיאמרנה בלב ונפש, ולא כמוציא בשפתיו וליבו בל עימו". והריטב"א מביא בשם רבינו יונה בברכות: כשמברך את השם בקול רם - כוונתו מתעוררת".

ונתנו 'איש כפר נפשו לה' - "איש" נוטריקון: "אמן יהא שמיה", וזה כופר נפשו לה', כי כל העונה אמן בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו, ואפילו יש בו שמץ עבודה זרה, מוחלין לו. ועל פי זה אפשר להסביר את דברי הגמרא (בבא בתרא י'): "אמר ר' אבהו, אמר משה לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם! במה תרום קרן ישראל? אמר לו: בכי תשא".

ויש לרמז, ב"כי תשא" נוטריקון: "בכל כוחכם תענו אמן יהא שמיה". ומשה רבינו שאל: במה תרום קרן ישראל, כשיהיו צריכין הרמת ראש דהיינו כשיחטאו ח"ו ויהיו גזרות קשות על עם ישראל, מאי תקנתם? אמר לו הקב"ה: "בכי תשא" הרומז לעניית "אמן יהא שמיה", וכל העונה אמן בכל כוחו, קורעין לו גזר דינו, ומוחלין על כל עוונותיו...

ב"פרקי היכלות" (רבתי, פרק ו' אות ג' - מדרשים המיוחסים לרבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול שגילו לו המלאכים בעת עלותו השמימה, כשטיהר עצמו בסילודין ורצה לדעת בין השאר על הגזירה של הרוגי מלכות). מובא: "אמר רבי ישמעאל סח לי סגסגא"ל שר הפנים, ידידי שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל. ישבתי בחיקו והיה מסתכל בי ובכה והיו הדמעות נופלות מעיניו ונופלות על פני. אמרתי לו הדר זיו מרום למה תבכה? אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה נגזר לישראל עם קודש. תפשני והכניסני בחדרי חדרים ולגנזי גנזים ולאוצרות של הפנקסים ופתח והראני כמה צרות כתובות צרורות משונות זו מזו. אמרתי לו הללו למי? אמר לי לישראל. אמרתי לו ויכולין לעמוד בהם? אמר לי למחר בא ואודיעך צרות משונות מאלה.

למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשב, אמרתי לו הדר זיו ישראל בלבד חטאו? אמר לי בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה, וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין 'אמן יהא שמיה רבא' אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים"...

השואל הוסיף לשאול את מו"ר שליט"א: ומה יהיה עם התפילה שהתפללתי בשעה שמחלתי לו, שהקב"ה יקרע גם את שטרות חובותיי?...

השיב לו מו"ר: התפילה חלה, כי בשעתו נהגת כצדיק והתכוונת באמת למחול לו, אלא שעכשיו מוטלת עליך מצוה חדשה - לשבור זרוע רשע וללמדו סופו להיתפס וללקות!

לסיכום: יש לגבות מהברנש את הסכום שקיבל במרמה. [ופריו מתוק]

"ויעשהו עגל מסכה" (לב, ד)

דעות שונות מצינו כיצד נעשה העגל. א. רש"י כתב, אהרן לא נתכוון לכך, אלא השליכו לבור, ובאו מכשפי ערב רב שעלו עמהם ממצרים ועשאוהו בכשפים.

ב. מיכה היה שם, והיה בידו טס שכתב בו משה 'עלה שור עלה שור' להעלות את ארונו של יוסף מתוך הנילוס, והשליכו לתוך הכור ויצא עגל. וכן כתב רבנו מיוחס, אחר שצר אותו בחרט, השליכו לאור לפי תומו, והם עשאוהו כצורת עגל. ולביאורים אלו, ייחס הכתוב את עשיית העגל לאהרן אף על פי שהוא לא עשאו, מפני שנעשה על ידו.

ג. ה'ספורנו' כתב, 'ויעשהו' לא נסוב על אהרן, אלא 'ויעשהו' מי שעשאו.

ד. הראשונים כתבו, שהעגל נעשה ע"י אהרן בכוונה, וביאר הרשב"ם, ישראל עשו דפוס של חמר ושעווה בצורת עגל כדרך המתיכים, והשליך אהרן הזהב בתוכו ונעשה עגל, וזהו "וַיִּצַר אֹתוֹ בְּחַרְט" שצרר הכל בבגד, ואח"כ "וַיַּעֲשֶׂהוּ עֶגְלָה מִסֵּכָה", שהכניס הזהב לדפוס ונעשה עגל.

ה. הרלב"ג כתב, ש'ויעשהו עגל מסכה' הוא על ידי 'וַיִּצַר אֹתוֹ בְּחַרְט', שצר אותו זמן רב בכלי החרט עד שקיבל תורת עגל, אך לא נעשה על ידי דפוס.

"אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל" (לב, ד)

מדוע עשו דווקא עגל? טעמים שונים מצינו בדבר:

א. הרס"ג כתב, שהוא עפ"י שיטות שיש לאומות העולם בעשיית פסל לע"ז, שיש שרוצים דמות של אדם דווקא, ויש שרוצים כוכבים, ויש שנותנים יתרון לבעלי חיים, ובדעה זו היו רשעי ישראל שבאותו דור.

ב. ה'חזקוני' כתב, ה'ערב רב' רצו עגל, משום שראו את רגלי מלאכי השרת במעמד הר סיני, ורגליהם ככף רגל עגל, וסבורים היו שאלו הם פסיעותיו של הקב"ה.

ג. תלמיד הר"ן כתב, כיוון אהרן לתמונת עגל ולא לתמונת טלה, כדי לשומרם שלא ישבו אל אמונת מצרים שהייתה עבודה זרה שלהם בצורת טלה, וכיון שהמזל שאחרי טלה הוא שור, לכן בחר בשור כדי להראות להם שהמצרים טעו בכך שעבדו לטלה, וראוי לעבוד לעגל, ועל ידי זה חשבו שאהרן מסכים עמהם.

ד. רבינו מיוחס' כתב להיפך, יראת המצרים לא בצאן לבד הייתה אלא אף בשור, והתכוונו לעשות כתועבות מצרים.

ה. רבי אברהם בן הרמב"ם כתב, שהאמינו בהשפעת מזל שור שבזכותו יצאו ממצרים, והעגל הוא סמל ודוגמא לאותו מזל, ולכך ביקשו מאהרן שיעשה להם צורה זו.

[אוצר מפרשי התורה]

"וַיִּשְׁלַךְ (מידו) מִיָּדוֹ אֶת הַלֶּחֶת וַיִּשְׂפֹר אֹתָם

תַּחַת הַהָר" (לב, יט) – ללמד את הגנב לקח

יש אומרים שלכך שברם, לפי שהיו כמו 'שטר חוב' על ישראל, ושטר חוב שנקרע אין לתובע במה לתבוע (כלי יקר).

יהודי הגיע אל מו"ר הגאון יצחק זילברשטיין שליט"א ובפיו השאלה המעניינת הבאה: באחד הימים ערכתי קניות לכבוד שבת קודש באחת הצרכניות הגדולות. כשעמדתי בתור לתשלום בקופה, הבחנתי שהיהודי העומד מאחוריי בתור, מחפש וממשש את כיסי בגדיו מתוך בהילות, וארשת פניו הביעה דאגה. האיש לא הרפה, הוא המשיך לנער את בגדיו ו'לחפור' בכל מקום אפשרי, עד שפנה אלי, כשדמעות בעיניו: "אנא תרחם עלי, הגעתי מרחוק כדי לערוך קניות לכבוד שבת, וכעת התברר לי ששכחתי בביתי את הארנק, ואין עמי לא פנקס צ'קים ולא כרטיס אשראי... אהיה אסיר תודה אם תואיל בטובך למסור לי את כתבתך המדוייקת, ולהלוות לי 400 שקל כדי שאוכל לשלם על הקניה, ובע"ה אשיב לך אותם לביתך בהקדם".... שלפתי את הסכום, ומסרתי אותו ליהודי בצירוף כתובתי, והלה מסר לי פתק שעל גביו רשם שקיבל ממני הלוואה על סך 400 שקלים.

חלף יום ועוד יום, שבוע ועוד שבוע, והאיש טרם מגיע לפרוע את חובו. גם בתיבת הדואר לא נמצאה שום מעטפה ממנו... הבנתי איפוא, שכל הנראה מדובר בנוכל שמעמיד פנים כדי לגנוב מיהודים תמימים את כספם.

למרות שהבנתי שנפלתי בפת, לא נפלה רוחי, החלטתי שמאחר ואת הכסף בכל מקרה לא אקבל בחזרה, אם כן, מדוע שייענש יהודי בסיבתי, הן אמרו חז"ל (שבת קמט:): "כל שחברו נענש על ידו - אין מכניסים אותו במחיצתו של הקב"ה". ולכן עמדתי וקרעתי את השטר שמסר לי הברנש, ואמרתי "רבנו של עולם, אני מוחל וסולח לגנב ההוא בלב שלם וברצוני לבקש, אנא רבונו של עולם מחל וסלח גם לי, וקרע שטרות חובותי" כך הוצאתי את הדבר מליבי ונרגעתי.

אבל הסיפור לא נגמר. הנה לא חולפים כמה ימים, ואני שוב עומד בתור לקופה, הפעם בצרכניה בעיר אחרת. לתדהמתי אני קולט לפתע שמאחורי עומד מאן דהוא שמפשפש בקדחתנות ומחפש אחר כספו... היה זה לא אחר מאשר אותו ברנש! גם הפעם הוא נקש על כתפי, והתחיל לייבב ששכח את ארנקו... נזפתי בו "כבר נפלתי בפח שלך פעם אחת", והוספתי לאיים שאמסור אותו למשטרה. האיש בא במבוכה והתנצל. בו במקום שלף את פנקס הצ'קים שלו, ורשם לי צ'ק על סך 400 שקלים (פתאום יש לו כסף).

כעת אני מסופק, מסיים השואל הצדיק, האם לאחר שמחלתי לאיש בלב שלם על החוב, ועוד הוספתי לבקש מהבורא שימחל לי על 'חובותיי', אכן עלי להימנע עתה מלגבות את חובי, או שמא איני רשאי לגבות?

השיב מו"ר שליט"א לשואל: מצוה עליך למהר ולגבות את הכסף, וזאת על מנת ללמד את הגנב לקח, ושיסוף גנב לתליה' (כפי שמצינו בסנהדרין ז, "אתרי תלת גנבא לא מיקטיל", וביאר רש"י: אם גונב פעמיים ושלוש, ולא באה עליו פורענות, אל יתמה, דאתרי תלת - גנבא לא מיקטיל, אך סופו ללקות באחרונה!).

ובאשר ל'מחילה' - הרי זו מחילה מתוך טעות, ואינה חלה (כפי שנפסק ברמ"א חו"מ סי' רמ"א ס"ב: "כל מחילה בטעות, יכול לחזור בו, אפילו קנו מיניה"), שכן בשעה שמחלת לגנב, חשבת בדעתך שלא תמצאנו, ולכן העדפת למחול לו כדי שלא ייענש על ידך, אבל עכשיו כשתפסת את הגנב, ואנו מורים לך שאין למחול לו כלל, כי אין לרחם על גנבים אכזרים אלא יש ללמדם שלא ירוויחו מאומה מגנבותיהם, ממילא כעת מתברר שמחילתך היתה בטעות ואין לה תוקף.

- * בזמן שאין בית המקדש קיים, דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל, כאילו קיימנו והקרבתנו הקרבנות, וגם הפרה בהזאת שלישי ושביעי, ועל ידי קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחנית לכבוד הרגל הבא עלינו" (עבודת ישראל)". בעניין זה ראוי לציין את דבריו של בעל ה"חסד לאברהם", הכותב כי בשלושים הימים שבין פורים לפסח, הקב"ה מוציא את ישראל בכל יום משער נוסף מתוך שערי הטומאה, ומעלה אותם מדרגה לדרגה.
- * בשבת זו ניתן לתקן את שורש כל החטאים: עיקר קריאת פרשת פרה מכוונת על טהרת הלב מן העוונות. רבי צדוק הכהן מלובלין מפרש את ההפטר, הנאמרת לאחר קריאת פרשת פרה, בה נאמר (יחזקאל לו, כה): "וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מִיַּם טְהוֹרִים וְטָהַרְתֶּם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם, וּמִכָּל גְּלוּלֵיכֶם אֲטַהֵר אֶתְכֶם". מכאן, שעיקר טהרת פרה אדומה היא הנקיות והזיכוכ מן העוונות ("פרי צדיק", פרשת פרה, אות ז).
- * ה'ח'תם סופר' מסביר את העניין שבאפר הפרה: "משום כן אמרה התורה להיטהר ב'אפר פרה', לרמז לאדם שישוּב בתשובה אל ה', על ידי שיהיה בעיני עצמו כעפר ואפר. כי על ידי תשובה מתוך הכנעה ושפלות הרוח זוכים לטהרה" ('ח'תם סופר', דרשות ל"ג).
- * עיקר הטהרה הוא על ידי לימוד התורה: במדרש רבה על פרשת במדבר מובאים דבריו של רבי יוסי ברבי חנינא: "אבל עתה, בעוונותינו הרבים, שחרב בית המקדש, אין לנו טהרה, אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצוותיה, על ידי זה אנו נטהרים".
- * באופן זה מסביר ה"רוקח" את הפסוק "זאת חוקת התורה" כן: "הוקשה חוקת התורה לפרה אדומה, מה פרה אדומה מטהרת, אף התורה מטהרת לומדיה לשמה". הש"ה כותב כי "אף בזמן שאין אפר פרה, יוכל אדם לטהר את עצמו כשדבק בהתמדת התורה, ולומד ומלמד על מנת לשמור ולעשות ולקיים".

כאמור, שבת זו השלישית שב'ארבע פרשיות', היא פרשת פרה, שקורין בשבת הסמוכה לפרשת החדש (אין מפסיקין בין שתי פרשיות אלה). מוציאין שני ספרי תורה, באחד קורין לשבעה קוראים בפרשת השבוע, ובשני קורין למפטיר בסדר 'זאת חקת התורה' - פרשת הטהרה באפר פרה אדומה.

"זאת חקת התורה" (במדבר יט, ב) - אמר שלמה המלך (קהלת ז, כג): "כֹּל זֶה נִסִּיתִי בְּחִכְמָה" - לא הנחתי בעולם חכמה שלא עמדתי עליה, אולם כיון שהגיע לפרשת "פרה אדומה" אמר: "אֲמַרְתִּי אֲחַכְמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי", חקרתי שאלתי ופשפשתי - והיא רחוקה ממני, "וְהִיא רְחוּקָה" עולה בגמטריה "פרה אדומה", והקושי בהבנת מצוה זו, כיצד מצד אחד הפרה מטהרת הטמאים, ומצד שני מטמאת את הכהן העוסק בטהרת הטמא. וכדי להבין זאת נעיין בדברי ה"בית הלוי" בפרשת בא (ד"ה על דבריו) שביאר: שגם במצוות שאנו יודעים בהם הטעם כמו במצה, שאמרו בה טעם על שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שגאלם וכדומה, אין הטעם סיבת החיוב, שהרי התורה קדמה לעולם (פסחים נ"ד) וגם קודם העולם היתה התורה, והיה כתוב בה מצות מצה. וגם אברהם אבינו וכל האבות קיימו התורה כולה עד שלא ניתנה, וא"כ בליל ט"ו אכל אברהם מצה ומרור - אף על גב שהיה אז קודם גלות מצרים, ועל פְּרֻחַךְ מצוות אלו לא נצמחו מגאולת מצרים. רק להפך בזכות מצות פסח מצה ומרור שיש בלילה הזה נצמחה גאולת מצרים בלילה זו. כלומר, הטעם והחיוב של מצות מצה הוא בגלל שכך רצה ה' יתברך מטעם הכמוס עמו עוד קודם בריאת העולם, אלא שהקב"ה ברוב טובו סיבב שתניתן לנו מצוה זו ע"י יציאת מצרים, שעל ידי כך נקיימנה בשמחת לבב מתוך הכרת הטוב, וכך הוא בסיבת כל המצוות. ועל כן אפילו המצוות השכליות כגון 'לא תרצח' ו'לא תגנוב', אין סיבת איסורן בגלל ששכל אדם הישר מבין את הגנות הגדולה שברציחה ובגניבה, ומואס בהם מטבעו, ולכן אסרו ה' יתברך, אלא להפך, ה' יתברך רצה לאסור את הרציחה והגניבה, ולכן השריש בטבע האדם למאוס בהן ולהתרחק מהן.

אכן יש מן המצוות שרצון ה' שטבע האדם ושכלו הישר יעזרו לו לקיימם, לכן נטע באדם דעות ומוסכמות, כאלו הרואות בעשיית עבירות כשפיכות דמים וגזלה, דבר בזוי שיש להתרחק ממנו, אך באמת התורה כולה חוקה היא, שנאמר: "זאת חקת התורה".

בברכת התורה

דין ברינה

"לְאֲדָם מַעֲרַכֵי לֵב וּמַה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" [משלי טז, א]

לעילוי לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוח: סמי בן שמחה: גורג'י בן שמחה יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: משה אהרן בן מאיר יצחק: שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל: מאיר בן שמחה אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן אחור אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: דוד (רוג'ה) בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוח בת שמשון מרים בת עזיזה: כתון בת חביבה: אהובה (דייז) בת טובה חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה: ורד בת אידה הגר בת הרטה ואהרן

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה בנימין בן צילה.

זיווג הגון: זהבה בת אטו:גי'מי שמואל בן אסתר:נעמה בת אסתר:יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: לאה רחל בת איריס: בתיה בת אסתר

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
יעקב ישראל בן גלית: אריאל בן אביגיל
מנחם בן עליזה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן הגר: גולן בן דינה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קין בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נארה: רות בת לינה: נורית בת רחל
לימור הודיה, ושורנה בנות תורן יפה

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה
שושנה ריזל בת מינה: שירה בת שושנה
מיטל בת לולו: ליאת בת ויקטוריה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: עדי בת מרזל

- * לפניכם מספר עובדות חלקן חיוב קריאת פרשת פרה, והדרך שבה שלימוד התורה היא מטהרת את לומדיה.
- * על פי ה'שולחן ערוך', חיוב קריאת פרשת פרה הוא מן התורה (או"ח תרפ"ה, ז'). לעומת זאת, המשנה ברורה סובר כי חיוב קריאתה הוא רק מדרבנן (מ"ב שם ס"ק טו בשם אחרונים).
- * בזמן בית המקדש, היתה קיימת חובה להיטהר לפני הרגל, ולכן קוראים פרשה זו, העוסקת בטהרה, כאשר מתקרב חג הפסח. במדבר סיני שרפו את הפרה האדומה סמוך לחודש ניסן, כדי להזות באפר הפרה על בני ישראל מיד לאחר הקמת המשכן, כדי שיהיו טהורים ויוכלו להקריב את קרבן הפסח. בקריאת פרשה זו כלולה כוונתנו להתפלל לה' שיטהר אותנו במהרה, ונזכה לעבוד אותו בבית המקדש.
- * ה"שפת אמת" כותב כי שבת זו היא זמן מיוחד לטהרה: "זמן זה מסייע לטהרה על ידי שבזמן המקדש היו כל בני ישראל עסוקים בטהרה בימים אלו לטהר עצמם לקרבן פסח, לכן הזמן מבקש תפקידו, ומסייע לטהרת הלב גם עתה".

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752

או במייל: Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ.4741102